

Wspólne Oświadczenie Okrągłego Stołu
w sprawie wspierania niemieckiej mniejszości w Polsce i obywateli niemieckich polskiego
pochodzenia i Polaków w Niemczech, zgodnie z niemiecko-polskim
Traktatem o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy

Warszawa, dnia 12 czerwca 2011r.

I. W ramach przygotowań do obchodów 20. rocznicy podpisania niemiecko-polskiego Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, pod przewodnictwem Pełnomocnika Rządu Republiki Federalnej Niemiec ds. Wysiedlonych i Mniejszości Narodowych, Parlamentarnego Sekretarza Stanu w Federalnym Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Niemiec, Dr Christopha Bergnera oraz Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji RP, Tomasza Siemoniaka odbyły się rozmowy Okrągłego Stołu, dotyczące wspierania niemieckiej mniejszości w Polsce i obywateli niemieckich polskiego pochodzenia i Polaków w Niemczech. W rozmowach tych uczestniczyli przedstawiciele niemieckiego Rządu Federalnego i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej oraz przedstawiciele niemieckiej mniejszości w Polsce reprezentowani przez Przewodniczącego Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno – Kulturalnych w Polsce Bernarda Gaidę oraz obywateli niemieckich polskiego pochodzenia i Polaków w Niemczech reprezentowanych przez Przewodniczącego Konwentu Organizacji Polskich w Niemczech Wiesława Lewickiego i Przewodniczącego Związku Polaków w Niemczech „Rodło”, Marka Wójcickiego. Celem tych rozmów było m.in. dokonanie przeglądu obecnego stanu realizacji postanowień Traktatu oraz wypracowanie działań dotyczących realizacji ustalonych w Traktacie równych praw dla mniejszości niemieckiej w Rzeczypospolitej Polskiej oraz dla obywateli niemieckich polskiego pochodzenia i Polaków w Republice Federalnej Niemiec.

W wyniku przeprowadzonych dotychczas rozmów, zarówno przedstawiciele niemieckiego, jak i polskiego rządu dostrzegają na przykładzie obydwu grup - niemieckiej mniejszości w Polsce oraz obywateli niemieckich polskiego pochodzenia i Polaków w Niemczech - potencjał służący pogłębianiu więzi między Niemcami a Polską na poziomie społeczeństw obywatelskich, który powinien zostać wykorzystany i być rozwijany w duchu Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy. Członkowie niemieckiej mniejszości w Polsce oraz obywatele niemieccy polskiego pochodzenia i Polacy w Niemczech, przyczyniają się do tego rozwoju, stanowiąc pomost dla wzajemnego zrozumienia i współpracy pomiędzy obydwojma krajami. Dzięki swojemu wkładowi we wszystkie dziedziny życia, takie jak kultura, nauka i gospodarka, wzbogacają oni społeczeństwa w obydwu krajach.

II. Aby umożliwić lepsze wykorzystanie tego potencjału porozumienia, powinny zgodnie z postanowieniami artykułów 20 i 21 niemiecko -polskiego Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z dnia 17 czerwca 1991r., zostać stworzone odpowiednie możliwości do tego, by członkowie niemieckiej mniejszości w Polsce oraz obywatele niemieccy polskiego pochodzenia i Polacy w Niemczech mogli w swoich krajach realizować swoją tożsamość. Sprawa ta wymaga szczególnej uwagi ze strony niemieckiego i polskiego rządu oraz instytucji państwowych w obu krajach.

1. W celu wspierania mniejszości niemieckiej w Polsce strona polska podejmie następujące działania:

- Dokonanie analizy naukowej niedemokratycznych praktyk PRL wobec obywateli polskich narodowości niemieckiej i bezpaństwowców tej narodowości w okresie władzy komunistycznej. Wyniki analizy zostaną opublikowane.

- Utworzenie w ramach organizacji mniejszości niemieckiej komórki, która działając na bazie naukowej podjęłaby i koordynowała badania dotyczące mniejszości niemieckiej, jej historii i dziedzictwa kulturowego. Studium wykonalności określiłoby możliwości organizacyjne i finansowe tego przedsięwzięcia.
- Powołanie pełnomocników ds. mniejszości narodowych i etnicznych w województwach (w których jeszcze ich brak), do kompetencji których należeć będą również sprawy mniejszości niemieckiej w Polsce.
- Położenie większego nacisku na dotacje podmiotowe przyznawane organizacjom mniejszości niemieckiej w Polsce, w szczególności na wsparcie działalności Domu Współpracy Polsko – Niemieckiej w Gliwicach.
- Przegląd przez właściwe instytucje państwowe funkcjonującej już od kilku lat w Polsce strategii rozwoju oświaty mniejszości niemieckiej, przy udziale przedstawicieli mniejszości niemieckiej w Polsce oraz dokonanie jej pogłębienia i aktualizacji.
- Udzielenie wsparcia w zakresie muzealnej prezentacji oraz archiwalnego zabezpieczenia dokumentów dotyczących mniejszości niemieckiej w Polsce.

2. W celu wspierania obywateli niemieckich polskiego pochodzenia i Polaków w Niemczech strona niemiecka podejmie następujące działania:

- Uczestnicy Okrągłego Stołu z zadowoleniem przyjmują rezolucję Niemieckiego Bundestagu z dnia 10. czerwca 2011 uchwaloną z okazji 20. rocznicy podpisania polsko-niemieckiego Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, która stanowi uhonorowanie całości stosunków polsko-niemieckich oraz wyraża życzenie, by uczcić pamięć i dokonać rehabilitacji członków byłej mniejszości polskiej w Niemczech i ich organizacji, w szczególności Związku Polaków w Niemczech (Rodło), prześladowanych i mordowanych przez nazistów.
- W ramach upamiętniania i przypominania o grozie drugiej wojny światowej strona niemiecka będzie angażowała się na rzecz umożliwienia szerszego włączenia polskich przedstawicieli w gremia doradcze miejsc pamięci, poświęconych narodowo-socjalistycznym rządów przemocy. W miejscu pamięci „Topografia terroru” w Berlinie, Polska zostanie szczególnie uhonorowana w ramach stałej ekspozycji. Ponadto przedstawiony zostanie spis odpowiednich miejsc pamięci znajdujących się w Niemczech.
- Utworzone zostanie Centrum Dokumentacji Kultury i Historii Polaków w Niemczech. Rząd Federalny zamierza wspierać finansowo utworzenie i utrzymanie takiej placówki dokumentacyjnej. W tym celu jeszcze w ramach budżetu na rok 2011 ze środków federalnych zostanie sfinansowane studium wykonalności, umożliwiające określenie, w jakiej formie oraz w ramach jakich instytucjonalnych i finansowych współdziałań możliwe jest zorganizowanie takiego Centrum Dokumentacji w Domu Związku Polaków w Bochum.
- W 2012 roku w oparciu o środki finansowe strony niemieckiej utworzone zostanie w Berlinie biuro reprezentujące interesy wszystkich polskich organizacji w Niemczech. W tym celu zostaną udostępnione pomieszczenia. Środki te zostaną przeznaczone na koszty osobowe i organizacyjne biura. Konwent Organizacji Polskich w Niemczech przedstawi propozycję dotyczącą tego, przez kogo i w oparciu o jakie zasady będzie prowadzone wspomniane biuro.
- Rząd Republiki Federalnej Niemiec będzie wspierał finansowo utworzenie portalu internetowego dla wszystkich organizacji polskich w Niemczech. Portal ten będzie prowadzony w ramach funkcjonowania biura w Berlinie. Konwent Organizacji Polskich w Niemczech zaproponuje koncepcję portalu internetowego.
- Okrągły Stół z zadowoleniem przyjmuje utworzenie polsko – niemieckiego Komitetu ds. Edukacji przy Polsko – Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej

i Przygranicznej.

Strona niemiecka w tym Komitecie, który obejmuje przedstawicieli krajów związkowych (landów) i rządu federalnego, opracuje w możliwie jak najkrótszym czasie, przy wsparciu Okrągłego Stołu i z udziałem polskich organizacji w Niemczech strategię nauczania języka polskiego jako języka ojczystego.

- Finansowanie projektów w Niemczech dotyczących polskiej kultury i historii będzie kontynuowane.
- Strona niemiecka będzie działała na rzecz powołania pełnomocnych przedstawicieli na szczeblu federalnym i w krajach związkowych RFN do spraw współpracy z obywatelami niemieckimi polskiego pochodzenia i Polakami w Niemczech oraz ich organizacjami.

III. Realizacja spraw wspólnych.

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach oraz Biuro dla obywateli niemieckich polskiego pochodzenia i Polaków w Niemczech, które ma powstać w Berlinie powinny tworzyć pomost pomiędzy obydwoma krajami i w ten sposób przyczyniać się do rozwoju długotrwałego porozumienia w stosunkach niemiecko-polskich.

W ramach dalszej współpracy wskazane jest podejmowanie wspólnych projektów w zakresie wspierania tożsamości obydwu grup. Takim przedsięwzięciem finansowanym wspólnie przez stronę niemiecką i polską może być opracowanie projektu rozwoju niemiecko-polskiej dwujęzyczności. Opracowywanie kolejnych niemiecko-polskich wspólnych przedsięwzięć będzie służyło pogłębianiu współpracy w zakresie państwowego wspierania i opieki nad obydwoma grupami ludności.

- IV. Strony wyraziły zdecydowaną wolę kontynuowania rozmów Okrągłego Stołu po jubileuszowych obchodach dwudziestej rocznicy podpisania Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, w celu omówienia niezłatwionych dotychczas kwestii, dla podjęcia wspólnych ustaleń.

Strona niemiecka zainteresowana jest omówieniem w szczególności następujących zagadnień:

- Doskonalenia nauczycieli w zakresie nauczania języka niemieckiego, oraz przygotowywaniem nauczycieli do podjęcia nauczania dwujęzycznego.
- Rozszerzenia procesu nauczania o naukę historii i geografii regionu i państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość niemiecka.
- Tworzenia dwujęzycznych placówek oświatowych na terenach zamieszkałych przez mniejszość niemiecką w Polsce.
- Podjęcia inicjatyw na rzecz uzyskania wyższego poziomu akceptacji społecznej dla mniejszości niemieckiej w Polsce.
- Wspierania wysiłków mniejszości niemieckiej w Polsce w zakresie przyznania jej częstotliwości radiowej oraz finansowego poparcia dla tego zamierzenia w ramach obowiązujących procedur i przepisów.

Strona polska zainteresowana jest omówieniem w szczególności następujących zagadnień:

- Utworzenia stabilnej struktury finansowania dla organizacji polskich w Niemczech.
- Wspierania wysiłków na rzecz uzyskania dostępu do mediów w Niemczech.
- Utworzenia w Berlinie miejsca pamięci wszystkich Polaków, ofiar prześladowań nazistowskich.

- Statusu prawnego tych obywateli niemieckich polskiego pochodzenia, którzy są potomkami członków mniejszości polskiej w Niemczech z okresu przed 1940 rokiem.
- Stanu prawnego dotyczącego mienia mniejszości polskiej w Niemczech skonfiskowanego bezprawnie w okresie II Wojny Światowej przez władze III Rzeszy.

V. Uczestnicy Okrągłego Stołu podkreślili wagę i znaczenie dialogu niemiecko – polskiego w zakresie realizacji praw mniejszości niemieckiej w Polsce oraz obywateli niemieckich polskiego pochodzenia i Polaków w Niemczech, uzgodnionych w niemiecko -polskim Traktacie o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy.

Byli też w pełni zgodni w ocenie, że w ciągu ostatnich kilku miesięcy dokonano znaczącego postępu w dążeniu do poprawy sytuacji mniejszości niemieckiej w Polsce oraz obywateli niemieckich polskiego pochodzenia i Polaków w Niemczech.

Niemiecko – polskie rozmowy w ramach Okrągłego Stołu mają być kontynuowane także po uroczystościach rocznicowych w dotychczasowym formacie, a ich uczestnicy mają się spotykać nie rzadziej niż jeden raz w roku, na przemian w obu krajach.

Dr Christoph Bergner

Pełnomocnik Rządu Republiki Federalnej
Niemiec ds Wysiedlonych
i Mniejszości Narodowych,
Parlamentarny Sekretarz Stanu przy
Federalnym Ministrze Spraw
Wewnętrznych

Tomasz Siemoniak

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw
Wewnętrznych i Administracji
Rzeczypospolitej Polskiej

Wiesław Lewicki

Przewodniczący Konwentu Organizacji
Polskich w Niemczech

Bernard Gaida

Przewodniczący Związku
Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno
– Kulturalnych w Polsce

Marek Wójcicki

Przewodniczący Związku Polaków w Niemczech "Rodło"